

**Beszámoló a Növényvédelmi Bizottság
2015. június 15-16-i Siófokon megtartott üléséről**

Az ülést Szalkai Gábor főosztályvezető-helyettes (FM, Élelmiszerlánc-felügyeleti Főosztály) a Növényvédelmi Bizottság elnöke nyitotta meg, Görög Róbert növényvédelmi szakreferens (FM, Élelmiszerlánc-felügyeleti Főosztály) látta el a titkári teendőket.

Az elnök megállapította, hogy a Növényvédelmi Bizottság (Bizottság) ülése határozatképes, az ülésen kezdetben 17 tag vett részt, illetve képviseltette magát. A Bizottság 4 tagja – korábban jelzett, más elfoglaltsága miatt – kimentését kérte. Az ülés 2. napján 14 tag vett részt. A Bizottság tagjai és a meghívott szakértők aktív részvételükkel és javaslataikkal járultak hozzá a napirend megtárgyalásához.

FM által kinevezett tagok:

Földművelésügyi Minisztérium (FM)	Szalkai Gábor elnök, Görög Róbert titkár, Kiss Beatrix, Bakó Botond Zoltán
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)	Jordán László elnök-helyettes, Gábrriel Géza, Dr. Tökés Gábor, Nagyné Sipos Andrea, Dr. Ripka Géza, Dr. Szerleticsné Dr. Túri Mária
NAIK Agrár-környezettudományi Kutatóintézet	Ligetiné Nechay Erzsébet
MTA Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézet	Dr. Kiss Levente
Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara (MNMNK)	Dr. Tarcali Gábor, Benécsné Dr. Bárdi Gabriella
Gabonatermesztők Országos Szövetsége	Petőházi Tamás
Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége Egyesület (NSZ)	József Csilla
Magyar Növényvédőszer Kereskedők Szakmai Egyesülete (MNKSZE)	Tánczos László
Országos Magyar Méhészeti Egyesület	Tóth Péter
Greenpeace Magyarország Egyesület	Tömöri Balázs

Meghívott szakértők

Vetőmag Szövetség	Polgár Gábor
Országos Környezetegészségügyi Intézet	Dr. Szabó Zoltán
Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara (MNMNK)	Dr. Aponyi Lajos
Aranyszarvas ZRT	Majoros Máté

Szalkai Gábor elnök úr köszöntötte a Bizottság megjelent tagjait és a meghívott szakértőket. Annak érdekében, hogy a Bizottság jelenlegi összetételében a továbbiakban is sikeresen együtt dolgozhasson kérte a tagokat, hogy tartsák be a Bizottság ügyrendjét.

1. A Növényvédelmi Módszertani Gyűjtemény fejezeteinek aktualizálása és elfogadása

Elnök úr tájékoztatta a Bizottságot, hogy a közelmúltban történt jogszabályváltozásoknak köszönhetően elhárult az akadály a Növényvédelmi Módszertani Gyűjtemény kiadása elől. A Gyűjtemény már elkészült fejezetei minden tag részére megküldésre kerültek véleményezésre.

A beérkezett javaslatok beépítésre kerültek a fejezetekbe. Az OMME képviselője jelezte, hogy egy javaslatuk kimaradt a „Növényvédő szer felhasználás kockázatbecslése a nem-cél szervezetekre (ökotoxikológia)” c. fejezetből, ezért ez az ülés során beépítésre került a dokumentumba.

Az Aranyszarvas ZRT szakértője a Módszertani Gyűjteménnyel kapcsolatban elmondta, hogy a gyakorlatban végfelhasználóként rugalmasan kell felfogni a módszertani dolgokat, mert minden év más, a méhekre vonatkozó jogszabályokat mindenkinek be kell tartania.

A Bizottság az „Útmutató a vizsgálóhelyek hatósági (GEP) elismeréséhez”, az „Útmutató a biológiai hatásvizsgálatok tervezéséhez és végzéséhez”, a „Növényvédő szer felhasználás környezeti értékelése (környezeti sors és viselkedés)” és a „Növényvédő szer felhasználás kockázatbecslése a nem-cél szervezetekre (ökotoxikológia)” című fejezeteket ellenszavazat nélkül elfogadta.

Vezetői jóváhagyás után az elfogadott fejezetek a Földművelésügyi Minisztérium honlapján kerülnek közlésre.

2. A 2015. évi mezei pocok gradációval kapcsolatos problémák, tapasztalatok

Idén az ország nagy részén csökkent a mezei pocok állománya, a fertőzöttség országos szinten elmarad a tavalyi, gradációs évben tapasztalttól. A fertőzöttség tekintetében jelentős különbségek vannak az egyes megyék között. A csökkent állomány miatt nem szükséges engedélyezni a teljes felületkezelést. A védekezésnél a termelők feladata a károsító jelenlétének megállapítása és a lakott mezei pocok járatok felvételezése a területeiken.

A tavalyihoz hasonló kártételről csak Baranya megyében Bóly környékéről van tudomásunk. Itt a növényvédelmi hatóság kiterjesztette a Redentin 75 RB engedélyét teljes felületkezelésre.

A NÉBIH NTAI levélben fordult valamennyi érintett szervezethez a kezeléssel érintett területek figyelemmel követése, az esetleges vadelhullások észlelése érdekében. Ebben részt vettek hatósági állatorvosok, falugazdászok, vadgazdálkodási egységek, növény- és talajvédelmi felügyelők, természetvédelmi örök is.

A NÉBIH Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága etetési vizsgálatot állított be a húsliszt vadakat riasztó hatásának bizonyítása céljából. Ezzel párhuzamosan hatékonysági vizsgálatok is folynak a Redentin felhasználás környezeti kockázatainak folyamatos figyelemmel kísérése érdekében. A Redentin az előírt kockázatcsökkentő intézkedések betartásával nem jelenthet elfogadhatatlan kockázatot humán- és környezet-egészségügyi szempontból.

2015. március elején több alkalommal jelentettek öz elhullást Békés megyéből, Orosháza környékéről. A mérgezéses esetek kapcsán minden esetben bebizonyosodott, hogy nem Redentin okozta, hanem egy biocidként engedélyezett, brodifakum hatóanyagú rágcsálóirtó készítmény, melynek jelentős ökotoxikológiai kockázata van.

A termelők „T”-alakú ülfák kihelyezésével segíthetik elő, hogy a ragadozó madarak az adott táblából szerezzék be zsákmányukat, ezzel jelentősen csökkentve a mezei pocok állományt. Nem helyezhetők ülfák oda, ahol a rágcsáló ellen kémiai védekezés történt, vagy azt tervezik. Ilyenkor megnő a másodlagos mérgezés veszélye. A T-fák kihelyezésével várhatóan nőni fog a ragadozó madarak állománya, viszont ezzel párhuzamosan nőhet a szándékos madár mérgezések száma is.

Az agrotechnikai védekezésnek is jelentős szerepe van a pocokpopuláció csökkentésében, mivel a talajművelés során megsemmisülnek a fészkek és csökken a rágcsálók egyedszáma.

Az FM, a NÉBIH és a megyei Kormányhivatalok Növény- és Talajvédelmi Osztályai rendszeresen tájékoztatják a termelőket a mezei pocok elleni védekezési kötelezettségről és a rendelkezésükre álló lehetőségekről. A tájékoztatásban a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara, több gazdaszervezet (MOSZ, MAGOSZ, GOSZ) és a helyi vadásztársaságok is részt vesznek.

A GOSZ képviselője a talajművelés fontosságára hívta fel a figyelmet, komoly probléma a szántás elmaradása. Véleménye szerint fontos a gazdálkodók hiszékenységből élő szélhámosok kizárása is, akik gyors, de nem hatásos megoldásokat ajánlanak a pocokprobléma megoldására.

Az Aranyzarvas ZRT képviselője szerint probléma, hogy nagyon heterogén a gazdálkodók tudása, növényvédelem viszont egy komoly elméleti és gyakorlati tudást igénylő szakterület.

A NÉBIH szakértői elmondták, hogy a szántott, lazított területekre szívesebben telepedik vissza a pocok, de a mélyművelésre így is feltétlenül szükség van, mivel az elpusztítja a rágszálós fészket. Tájékoztatni kell a termelőket a szélhámosok által ajánlott megoldások hatástalanságáról és a fekete technológiákkal járó humán egészségügyi és környezeti veszélyekről is.

Az FM Természetmegőrzési Főosztályának képviselője tájékoztatta a Bizottságot, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetemen vizsgálják a pocokkal kapcsolatos gradációs hullámokat, megfigyeléseik szerint 4 évente fordul elő egy jelentősebb felszaporodás, ha nincs hatékony védekezés, akkor elhúzódik a gradáció. Megfigyeléseik szerint állati eredetű tápanyagokat is fogyasztanak a pocok. A ragadozó madarak nem tudják megoldani a problémát, inkább csak hosszú időn keresztül tompítani tudják a gradációt. A ragadozó madarak populációjának nagysága követi a pocokét, mivel a madarak a táplálékmenyiségétől függően raknak tojást.

Az MNMNK küldötte jelezte, hogy az országos növényvédelmi előrejelző hálózatban dolgozó 80 növényvédős, növényorvos a mezei pocok körül kialakult helyzettel is foglalkozik, folyamatos az együttműködés a fent említett szervezetek között.

3. Polgár Gábor a Vetőmag Szövetség új ügyvezető igazgatójának bemutatkozása

A Vetőmag Szövetség és a GOSZ nyolcadik éve sikerrel folytatja az őszi búza és kukorica növényfajokkal a posztregisztrációs fajtakísérleteket. Az elmúlt év kiemelten nagymértékű sárgarozsda fertőzése miatt az őszi búza parcellák gombaölő szeres kezelése mellett döntöttek, ez alapvető eltérés az állami elismeréshez folytatott kísérletekkel történő összevetésben. A búza kísérlet nyílt, fajtanév megjelölésével történik, míg a kukorica kódolt formában zajlik.

A VSZT-ben kiemelt programként tekintenek az ESTA projektre, ami az Európai Vetőmagszövetség által indított vetőmagüzemi csávázási minőségirányítási rendszer. A rendszernek Európában már 62 üzem a tagja, Magyarországon két üzem nyerte el az ESTA minősítést.

A Földművelésügyi Minisztérium megkezdte a Nagojai jegyzőkönyvben foglalt előírásokhoz kapcsolódó EU rendelet hazai implementálását. A jogszabály a genetikai erőforrásokhoz való hozzáféréssel és a hasznosításukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásával kapcsolatban a felhasználókra vonatkozó előírásokat fog tartalmazni.

A Vetőmag Szövetség elmúlt évben elkezdett arculati átalakulásának eredményeként megújult a logó és az általuk kiadott Vetőmag újság színvilága, a honlapjuk is új formában jelenik meg előreláthatóan a nyár végétől kezdődően.

A VSZT a vetőmagüzemek által biztosított vetőmagmintákkal és azok vizsgálati eredményeivel részt vesz az Európai Vetőmag Szövetség által elindított csávázószer leporlás vizsgálati projektben. A projekt célja, hogy valós képet kapjunk az őszi és tavaszi kalászos vetőmagtétel csávázási állapotáról a leporlási eredmények tükrében. A vizsgálat sorozatban az uniós tagországok gyakorlati eredményeinek összevetésével kellő mennyiségű adat áll majd rendelkezésre a vetőmagüzemekben használt csávázási tevékenységről.

A VSZT kiemelt feladatai közé tartozik a fémzárolt vetőmaghasználat propagálása, a fekete és hamisított vetőmag használat elleni fellépés. A kalászos vetőmag kereskedelmében jelenleg 21%-os a felújítási arány, mely évek óta nehezíti a vetőmag előállítás területi emelkedését. A hamisított vetőmag korábban a nagy értékű hibridnövények vetőmagpiacán okozott súlyos

károkat, de mostanra ez lecsökkent köszönhetően a hatóság és a szakmai szervezetek összefogásával megvalósított figyelemfelhívó kampányoknak.

4. Pneumatikus vetőgépek deflektor felszereltsége, a növényvédő szer gyártók és a Vetőmag Szövetség deflektor programjának eredményei

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Vetőmag Szövetség, a Bayer Hungaria Kft. és a Syngenta Kft. közös programjával kapcsolatban József Csilla a Növényvédőszer Gyártók és Importőrök Szövetségének képviselőjében tartott bevezető előadást. A program elsődleges célja, hogy szakmai és anyagi segítséget nyújtson a gazdák számára vetőgépeik deflektorral történő ellátására. Az előadás a mellékletben található.

A GOSZ képviselője elmondta, hogy az a gazdálkodó, akinek hosszú-távú tervei vannak a mezőgazdaságban, alkalmazkodik és használja az eszközt. Fontos lenne az is, hogy a középiskolák, egyetemek hozzájussanak deflektorhoz.

Az Aranyszarvas ZRT szakértője jelezte, hogy az USA-ban régóta használják a deflektort. Magyarországon, ha olcsóbb lenne, a kistermelők is megvennék, a nagygazdaságokban – ahol 3-5 évente cserélik a vetőgépeket – ott ez nem probléma.

Elnök úr szerint, ha 2-3 év alatt el tudjuk érni, hogy a termelők 80%-a használjon deflektort, az kiváló eredmény lenne. A cél - mint minden kockázatsökkentés esetén - itt is a 100%.

5. A neonikotinoid hatóanyagcsoport felfüggesztésének aktuális kérdései

A napirendi pont bevezetéseként Dr. Tőkés Gábor (NÉBIH NTAI) tartott vitaindító előadást. Az előadás a mellékletben található.

A GOSZ képviselője jelezte, hogy véleményük szerint Magyarországnak is sürgős szükség van engedélyt kellene kiadnia a neonikotinoid hatóanyagú csávázó szerekre, több uniós tagállamhoz hasonlóan. Ez nemzetgazdasági érdek, így szükség esetén a GOSZ lobbizni fog a cél érdekében.

Az Aranyszarvas ZRT képviselője szerint jelentős többletköltséget jelent a gazdálkodók számára a neonikotinoidok tiltása.

Az OMME képviselője szerint Magyarországon jelenleg nincs neonikotinoid okozta méhpusztulás. A méhek világa c. lapban megjelent cikk szerint 2013-ban napraforgóban az extrafloralis nektármirigyekben megtalálható volt a hatóanyag. Repcében nagyobb eső után pocsolyákban béna mozgásképtelen méheket lehetett megfigyelni.

A NÉBIH NTAI képviselői elmondták, hogy meg kell várni az EFSA hivatalos véleményét, álláspontját a neonikotinoid hatóanyagú csávázószerekkel folytatott vizsgálatok után. A jogszabályok szerint egyik tagállam sem adhat ki engedélyt, de ha nagyobb tagállamok nem tartják kötelező érvényűnek a szabályozást, akkor a hazai növényvédő szer engedélyező hatóság mozgásteret is nagyobb lesz az ügyben.

Elnök úr elmondta, 2012-ben kiálltunk amellett, hogy csak vizsgálatok alapján lehessen betiltani a neonikotinoid hatóanyagú csávázó szereket. A méhekre gyakorolt hatásokat továbbra is vizsgálni kell, és teljes bizonyosságra van szükség azzal kapcsolatban, hogy nem károsak a méhekre nézve. Megfontoltan és megalapozottan kell eljárunk.

Elnök-helyettes úr tájékoztatta a Bizottságot, hogy információi szerint repcében a kártevő rovarok elleni védekezés érdekében 2-3 állománykezeléssel több szükséges a csávázószerek alkalmazásának hiánya miatt. Ez azt jelenti, hogy pár ml helyett több liter növényvédő szer kerül egy hektárra. Fontosnak tartja az ezzel a problémával kapcsolatos adatgyűjtés elindítását. Meg kell határozni, hogy mennyi többletfelhasználást okoz a tiltás és ez mennyi többletköltséget jelent. További probléma, hogy a hatékony csávázószerek hiányában a termelők néha illegális módszerekhez folyamodnak, pl. karbofuránnal történő talajfertőtlenítés.

A GOSZ képviselője elmondta, hogy véleménye szerint az MVH regisztrációs szám, vagy Agrárkamrai sorszám alapján kellene azonosítani az adatot szolgáltató termelőket.

Elnök úr szerint meg kell határozni azoknak az adatoknak a körét, melyek statisztikailag releváns eredményt tesznek lehetővé az adatgyűjtés végén. A gazdálkodók azonosításához szükséges az MVH regisztrációs szám.

Az FM Természetmegőrzési Főosztályának képviselője kiemelte, hogy a karbofurán alkalmas a ragadozó madár mérgezésre, ezért feltétlenül szükséges a délről illegálisan behozott növényvédő szer elleni fellépés.

6. A Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamarával kapcsolatos aktualitások ismertetése, megvitatása

A napirendi pont előtt Elnök úr ismét köszöntött mindenkit, külön kiemelve az újonnan érkező Tarcali Gábort és Tömöri Balázst.

A témával kapcsolatban Dr. Tarcali Gábor a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara elnöke tartott bevezető előadást. Az előadás a mellékletben található.

Az előadás után a Növényvédő Szer és Műtrágya Kereskedők Szakmai Egyesületének képviselője jelezte, hogy véleménye szerint nincs elég növényorvos. A szakma vonzerejének növelése érdekében egységes díjakat kellene szabni a növényvédelmi szaktanácsadók részére.

Elnök úr elmondta, hogy a Növényorvosi Kamarának kellene előterjesztenie az egységes díjakról szóló tervezetet. A Minisztérium dönt majd az előterjesztés támogatásáról.

7. Egyebek (2)

A napirendi pont során Tömöri Balázs, a Greenpeace szakértője röviden tájékoztatta a bizottságot a Greenpeace mostanában zajló kampányairól. Mintát vettek szupermarketekben, paprikából. 7 szupermarketben jártak, 2 mintában találtak nem engedélyezett növényvédő szert. Próbálják kideríteni, hogyan lehetne csökkenteni a növényvédő szer maradékot a termékekben. Németországban a nagyobb szupermarket láncokban maximalizálva van, hogy hány növényvédő szer maradéka lehet egy termékben. A paprika ügyben köszönet illeti a NÉBIH-et az együttműködésért.

Greenpeace képviselője tájékoztatta a bizottságot, arról hogy 2 új tanulmányuk - A növényvédő szerek hatása az ember egészségére és a Nagy európai almaföld teszt - a Greenpeace honlapján megtalálható.

Az Illatos úton a Kormánnyal együttműködésben végzi a tevékenységét a Greenpeace. Érdekesség, hogy a teleptől 600-650 méterre lévő baromfiudvarban is megtalálható volt a háztáji tojásban a DDT.

Tőkés Gábor a NÉBIH NTAI képviselője jelezte, hogy a Greenpeace által indított paprika-ügy nem járt közvetlen egészségügyi veszéllyel. A NÉBIH célja a kiskultúras növényvédő szer engedélyezéssel a fekete technológiák alkalmazásának megakadályozása. A pocok helyzettel kapcsolatban a kockázatok csökkentése a cél, nagy felületen folytak a kísérletek, és a rendelkezésre álló hatóanyagok közül klórfacilon kedvezőbb ökotoxikológiai tulajdonságokkal rendelkezik, mint a többi hatóanyag. A neonikotinoidokkal kapcsolatban ki kell várni az uniós eljárás végét, szeptemberig lehet leadni a vizsgálati adatokat. A hatóságnak és a növényvédő szert gyártó cégek által megbízott kutatóknak is lesznek eredményei.

Az OMME képviselője elmondta, hogy a Szabolcs megyében fipronillal szennyezett gombaölő szerrel történt méhpusztulás miatt felelős cég a 200 millió Ft követelésnek a 75 %-át kifizette, de az okozott környezeti kár kompenzálása érdekében nem tesz semmit.

Az FM Természetmegőrzési Főosztályának képviselője felvetette, hogy a következő ülésekre a természetvédelmi ágazat több szereplőjét is meg kellene hívni.

Elnök úr megköszönte a tagok és a meghívott szakértők munkáját, elmondta, hogy továbbra is fent kell tartani az együttműködést a szakmai, a szakmaközi szervezetek, a Növényorvosi Kamara és a hatóság között.

A következő ülés várhatóan október végén kerül megrendezésre.

Budapest, 2015. szeptember

Görög Róbert
titkár